

# WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok VII.

WARSZAWA, DNIA 14 SIERPNIA 1930 R.

Nr. 15.

## TREŚĆ:

|                                                          |          |  |                                                           |      |
|----------------------------------------------------------|----------|--|-----------------------------------------------------------|------|
| Ruch służbowy . . . . .                                  | str. 143 |  |                                                           | str. |
| Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej . . . . .          | " 143    |  | Dokumenty inkasowe przyjęte i zainkasowane od 1-go stycz- |      |
| Położenie gospodarcze Polski w lipcu 1930 [r. na podsta- | " 143    |  | nia do 30-go czerwca 1930 roku . . . . .                  | 154  |
| wie sprawozdań Oddziałów . . . . .                       |          |  |                                                           |      |

## Ruch służbowy.

### Zwolnienie ze służby.

Edward Hajdaś, urzędnik Oddziału w Kielcach i Ludwik Kostowski, urzędnik Oddziału w Łodzi.

## Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które należy zaznaczyć w „Wiadomościach Banku Polskiego” Nr. 13 z 15 lipca 1930 r., str. 134:

Belgia . . . . . z 3% na 2½%, która obowiązuje od dn. 1. VIII. 1930 r.  
Gdańsk . . . . . z 4½% na 4% „ „ „ „ 19. VIII. 1930 r.

## Położenie gospodarcze Polski w lipcu 1930 r.

### na podstawie sprawozdań Oddziałów.

*Rynek pieniężny.* Mimo lekkiego ożywienia sezonowego w niektórych dziedzinach, aktywność życia gospodarczego jest nadal słaba, a wciąż jeszcze dominująca skłonność do daleko idącej rezerwy sprawiła, że ogólne położenie na rynku pieniężnym kształtowało się bez wybitniejszych zmian.

W czerwcu nastąpiło dalsze ogólne osłabienie tempa przyrostu wkładów. Ogólny stan wkładów w Banku Polskim, bankach państwowych, bankach prywatnych związkowych<sup>1)</sup>, P.K.O. i komunalnych kasach oszczędności zwiększył się w czerwcu w porównaniu z majem tylko o 0·26%, podczas gdy w maju w stosunku do kwietnia — o 0·78%. Wkłady oszczędnościowe i terminowe wzrosły w ciągu czerwca o 1·44%, natomiast wkłady bezterminowe wykazały spadek o 1·15%, co przedstawia poniższe zestawienie (w milj. zł.):

|                                                     | 31. VI. 1930.                  |                                      | 30. V. 1930.                   |                                      |
|-----------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------------|
|                                                     | oszczędnościowe<br>i terminowe | czekowe, żyrowe<br>i na r/kach bież. | oszczędnościowe<br>i terminowe | czekowe, żyrowe<br>i na r/kach bież. |
| w Banku Polskim <sup>2)</sup> . . . . .             | —                              | 125,7                                | —                              | 141,6                                |
| „ Banku Gospodarstwa Krajowego <sup>2)</sup> . . .  | 156,8                          | 121,2                                | 163,0                          | 117,2                                |
| „ Państwowym Banku Rolnym <sup>2)</sup> . . . . .   | 32,2                           | 58,4                                 | 31,8                           | 65,7                                 |
| „ Pocztovej Kasie Oszczędności . . . . .            | 221,0                          | 181,1                                | 217,4                          | 173,8                                |
| „ bankach związkowych <sup>1)</sup> . . . . .       | 374,8                          | 511,4                                | 364,9                          | 512,3                                |
| „ komunalnych kasach oszczędności <sup>3)</sup> . . | 497,4 <sup>4)</sup>            | 53,5                                 | 486,9 <sup>4)</sup>            | 52,9                                 |
|                                                     | 1.282,2                        | 1.051,3                              | 1.264,0                        | 1.063,5                              |
|                                                     | 2.333,5                        |                                      | 2.327,5                        |                                      |

<sup>1)</sup> W 29 bankach.

<sup>2)</sup> Bez lokat Skarbu Państwa.

<sup>3)</sup> Dane obejmują 363 kasy, w tem 2 niekomunalne („Galicyjska Kasa Oszczędności we Lwowie“ i „Ukraińska Szczadnycia“ w Przemyślu).

<sup>4)</sup> Wszelkie wkłady, z wyjątkiem wkładów instytucji finansowych.



Opierając się na bilansach za lipiec wszystkich wyżej wymienionych instytucji, z wyjątkiem banków związkowych, dla których brak jeszcze danych, można stwierdzić, że przyrost wkładów oszczędnościowych i terminowych w lipcu zwiększył się w porównaniu z czerwcem; mianowicie na koniec lipca suma tych wkładów osiągnęła 927,0 milj. zł., wobec 907,4 milj. zł. w czerwcu i 899,1 milj. zł. w maju, czyli procentowy wzrost w ciągu lipca wyniósł 2·16%, podczas gdy w ciągu czerwca — 0·92%. Jednocześnie zmniejszył się spadek wkładów bezterminowych, w lipcu bowiem wyniósł 8,4 milj. zł., czyli 1·56%, podczas gdy w czerwcu — 11,3 milj. zł., czyli 2·05%. Wszelkie wkłady w komunalnych kasach oszczędności z 550,9 milj. zł. w czerwcu zwiększyły się w lipcu do 561,7 milj. zł., a w P.K.O. z 402,1 milj. zł. do 404,9 milj. zł., natomiast w dwóch bankach państwowych wykazały spadek o 5,5 milj. zł. Rachunki żyrowe w Banku Polskim, nie licząc rachunków kas państwowych, zwiększyły się w ciągu lipca o 3,1 milj. zł., osiągając sumę 128,8 milj. zł.

Na skutek dalszego skurczenia się portfelu wekslowego stan wykorzystanych kredytów w 29 bankach związkowych zmniejszył się w czerwcu w porównaniu z majem o 14,6 milj. zł. i wynosił w dniu 30 czerwca 1.422,4 milj. zł. Pogotowie kasowe w związku z ultimo półrocza zwiększyło się w ciągu czerwca o 8,7 milj. zł., osiągając 73,8 milj. zł. Banki polskie w dalszym ciągu spotykały się z licznymi ofertami na krótkoterminowe kapitały zagraniczne, które jednak, wobec obfitości wolnej gotówki w bankach, nie znajdowały uplasowania. Przy zachowaniu ostrej selekcji, odpowiedni materiał wekslowy nadal był bardzo poszukiwany. Stałym i pewnym podawcom, głównie z pośród przemysłu węglowego, hutnictwa żelaznego, włókiennictwa i rolnictwa, wobec sezonowego wzrostu ich portfeli wekslowego, w miesiącu sprawozdawczym banki powiększyły kredyty. Ogół, nierozporządzający pierwszorzędym materiałem wekslowym, odczuwał nadal silny brak gotówki. Obroty na prywatnym rynku dyskontowym były bardzo słabe, gdyż lepszy materiał wekslowy trafiał tu rzadko, a przezorność dyskonterów wzrosła. Na rynku dyskontowym łódzkim ruch był wprost minimalny. Obok rosnącego braku zaufania do drugorzędnych zobowiązań wekslowych, obostrzenia warunków i terminów płatności, coraz wyraźniej zaznaczało się stopniowe przechodzenie poszczególnych branż, zwłaszcza włókienniczej, na transakcje gotówkowe.

W Banku Polskim odsetek weksli zaprotestowanych w stosunku do weksli płatnych, wprawdzie nieznacznie, jednak w dalszym ciągu się zmniejszył i wyniósł 5·29%, wobec 5·35% w czerwcu. Spadek odsetka w lipcu jest tem znamiennejszy, że w tym miesiącu, jako przednówkowym i wakacyjnym, występuje przeważnie ich wzrost. Z ogólnego stosunku procentowego weksli zaprotestowanych w lipcu — 1·78% przypadło na włókiennictwo, 0·53% — na rolnictwo, 0·37% — na branżę metalową, 0·20% — na drzewną, 0·18% — na skórzaną i 2·23% — na inne branże.

W porównaniu z czerwcem poprawiła się wypłacalność włókiennictwa, odsetek bowiem protestów tej branży w stosunku do ogólnej sumy weksli zaprotestowanych (w lipcu 11,0 milj. zł.), zmniejszył się z 37·5% w czerwcu do 33·6% w lipcu (3,7 milj. zł.), spadł również odsetek weksli zaprotestowanych branży rolniczej z 12·3% do 10·03% oraz skórzaney z 3·38% do 3·37%, natomiast w pozostałych gałęziach gospodarstwa, uwzględnianych przez statystykę Banku Polskiego, nastąpił wzrost odsetka — największy w grupie „inne branże“ (z 37·8% na 42·15%), mniejszy w branży metalowej (z 5·91% na 7·08%) i drzewnej (z 3·11% na 3·77%). Dalszemu zmniejszeniu uległ również stosunek procentowy weksli zaprotestowanych do weksli płatnych miejscowych — z 1·29% w czerwcu do 1·19% w lipcu, przyczem największy odsetek zaprotestowanych weksli miejscowych wykazał Włocławek (9·49%), dalej Łódź (6·66%) i Sosnowiec (6·05%).

Ogólny stan kredytów wekslowych, przyznanych przez Bank Polski, zwiększył się w porównaniu z czerwcem o 51,7 milj. zł. (w tem 51 milj. zł. na rejestrowy zastaw rolniczy) i wynosił w dniu 31 lipca 1.173,4 milj. zł. Oprócz tego z kredytów oddziałowych korzystało 984 firm o łącznym kredycie 4,8 milj. zł. W porównaniu z czerwcem suma wykorzystanych kredytów wzrosła o 30,6 milj. zł., głównie na skutek zwiększenia się portfeli wekslowego o 29,3 milj. zł., natomiast pożyczki zastawowe wzrosły o 1,3 milj. zł.:

|                              | 30. 6. 1930 | 10. 7. 1930 | 20. 7. 1930 | 31. 7. 1930 |
|------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Portfel wekslowy w milj. zł. | 581,4       | 585,1       | 594,0       | 610,7       |
| Pożyczki zastawowe „ „       | 73,0        | 74,0        | 74,2        | 74,3        |
| R a z e m                    | 654,4       | 659,1       | 668,2       | 685,0       |



Stan weksli rolniczych z terminem płatności ponad 3 miesiące zmniejszył się w ciągu miesiąca sprawozdawczego o 25,9 milj. zł. i wynosił w dniu 31 lipca 66,3 milj. zł. Tak znaczny spadek tłumaczy się tem, że zdyskontowane w swoim czasie weksle rolnicze z tytułu przyznanego cukrownictwu dodatkowego kredytu w wysokości 25 milj. zł. przeszły w lipcu automatycznie na obligo normalne, ponieważ terminy ich płatności nie przekraczały już trzech miesięcy. Wykorzystanie kredytu t. zw. siewnego w porównaniu z czerwcem wzrosło o 5,6 milj. zł. i wynosiło 19,9 milj. zł.

Zapasy kruszcu wykazał dalszy wzrost o 0,4 milj. zł., natomiast zapasy walut, na skutek trwających wciąż spłat zagranicznych kredytów towarowych, zmniejszył się o 21,1 milj. zł., przyczem ubytek walut, zaliczonych do pokrycia, wyniósł 19,6 milj. zł.

| Pieniądze i należności zagraniczne w milj. zł.: | 30. 6. 1930 | 10. 7. 1930 | 20. 7. 1930 | 31. 7. 1930 |
|-------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| zaliczone do pokrycia                           | 241,4       | 246,1       | 217,2       | 221,8       |
| niezaliczone „ „                                | 112,2       | 110,0       | 107,9       | 110,7       |
| Razem                                           | 353,6       | 356,1       | 325,1       | 332,5       |
| kruszec                                         | 702,8       | 703,0       | 703,1       | 703,2       |

Skurczenie się rezerw walutowych przy jednoczesnem pewnem zwiększeniu się obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań wpłynęło na spadek pokrycia kruszczowo-walutowego, które w końcu lipca wynosiło 59·16%, podczas gdy w czerwcu 60·74%. Również zmniejszyło się pokrycie kruszczowe, wynosząc 44·98% wobec 45·21% w czerwcu.

Ogólny obieg pieniężny wykazywał w lipcu następujące zmiany (w milj. zł.):

|                        | 30. 6. 1930 | 10. 7. 1930 | 20. 7. 1930 | 31. 7. 1930 |
|------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Bilety Banku Polskiego | 1.317,4     | 1.263,0     | 1.220,3     | 1.321,0     |
| Emisja skarbową:       |             |             |             |             |
| bilon                  | 208,3       | 210,2       | 210,0       | 218,3       |
| bilety państwowe       | 13,3        | 7,7         | 5,3         | 4,3         |
| Razem                  | 1.539,0     | 1.480,9     | 1.435,6     | 1.543,6     |

Obieg pieniężny zwiększył się zatem o 4,6 milj. zł., przyczem obieg biletów bankowych wzrósł o 3,6 milj. zł., bilonu o 10,0 milj. zł., natomiast biletów państwowych skurczył się o 9,0 milj. zł., czyli emisja skarbową wzrosła o 1,0 milj. zł. Nieznaczne zwiększenie się obiegu pieniężnego w stosunku do różnicy pomiędzy wzrostem portfela a ubytkiem walut znajduje wyjaśnienie we wzroście natychmiast płatnych zobowiązań Banku.

Obrót bezgotówkowy w stosunku do czerwca wykazał zwiększenie. Obroty żyrowe w Banku Polskim<sup>1)</sup> wraz z obrotami izb rozrachunkowych i czekowemi P. K. O. wzrosły z 6.213,5 milj. zł. w czerwcu do 6.843,8 milj. zł., czyli o 10%.

Miesiąc sprawozdawczy na giełdzie warszawskiej zaznaczył się znacznym spadkiem obrotów akcjami, któremi ruch obniżył się z 1,3 milj. zł. w czerwcu do 0,9 milj. zł. w lipcu i był przeszło dwukrotnie mniejszy, niż w lipcu r. ub. Zmniejszenie obrotów akcjami nastąpiło wyłącznie pod wpływem silnego spadku ruchu w dziale akcji bankowych, przedewszystkiem akcji Banku Polskiego, któremi obroty z 0,9 milj. zł. skurczyły się do 0,5 milj. zł., pomimo to jednak stanowiły 90% ogólnego ruchu w grupie akcji bankowych. W przeciwieństwie do akcji wzmógł się ruch papierami lokacyjnemi, osiągając 6,1 milj. zł., wobec 5,2 milj. zł. w czerwcu i 5,5 milj. zł. w lipcu r. ub., przyczem wzrost obrotów przypada głównie na listy zastawne, a następnie na obligacje. Z pożyczek państwowych większem zainteresowaniem cieszyła się przedewszystkiem 6%-wa pożyczka dolarowa z 1919/20, 5%-wa konwersyjna i premjowa.

<sup>1)</sup> Bez wpłat i wypłat gotówkowych.



*Rolnictwo.* W całym prawie kraju żniwa na ukończeniu. Do końca lipca żyto było przeważnie sprzątnięte całkowicie, pszenica i jęczmień w znacznej części, owies zaś — w niewielkich ilościach. Ogólnie sprzęt odbywał się w warunkach, utrudnionych ustawicznymi w drugiej połowie lipca deszczami. Oziminy na glebach cięższych wydawnie dopisały, na piaskach znacznie ucierpiały wskutek długotrwałej posuchy, jednakże i tu plony nie są gorsze od średnich. O ile można sądzić z próbnych omłotów, przeprowadzonych w wielu majątkach, zbiory naogół wypadną zadowalająco, jednak prawdopodobnie gorzej od zeszłorocznych. Urodzaj pszenicy nie budzi żadnych zastrzeżeń, natomiast żyto wykazuje mniejszy plon, ziarno naogół drobniejsze a kłosa często powystrzelane. W wielu miejscowościach żyto porosło. Najwięcej ucierpiał z powodu opadów atmosferycznych jęczmień, który wskutek utraty koloru częściowo nie będzie się nadawał do eksportu. Brak znowu deszczów w czasie głównej wegetacji owsa sprawił, że plony jego przedstawiają się najgorzej. W niektórych okolicach zbiory owsa świadczą o jego znacznym nieurodzaju, ponieważ wynoszą zaledwie 2 — 3 q z ha. Z powodu dotkliwych upałów bardzo ucierpiały rośliny strączkowe oraz wczesne ziemniaki, które dadzą nader słabe rezultaty, natomiast ziemniaki późniejsze, dzięki ostatnim opadom, wydawnie się poprawiły i rokurują wysokie urodzaje. Również polepszył się znacznie stan buraków cukrowych, zapowiadając dobre zbiory. Pastwiska, łąki i koniczyny zazieleniły się i pozwalają oczekiwać drugich sianokosów zadowalających.

Na rynku zbożowym koniec ubiegłej kampanji zaznaczył się dość silną zwyżką cen. Pod wpływem ciągłych wiadomości o znacznym pogorszeniu się widoków nowego urodzaju zarówno u nas, jak i w szeregu innych państw, zwiększył się znacznie popyt na zboża, zwłaszcza pszenicę, tembardziej, że młyny z powodu ciągłego spadku cen od dłuższego czasu powstrzymywały się od czynienia zapasów. W rezultacie dał się odczuć na rynku krajowym pewien brak pszenicy, którą zaczęto nawet sprowadzać z Węgier. Po pierwszych deszczach nastąpiło pewne odprężenie, podaż pszenicy poczęła wzrastać, zapotrzebowanie malało, w konsekwencji czego ceny spadały. Zwyżkowa tendencja dla żyta trwała niemal przez cały lipiec, z wyjątkiem trzeciego tygodnia, w którym na giełdzie poznańskiej ceny nieco spadły (na giełdzie warszawskiej zwyżka trwała bez przerwy). Wzrost cen żyta powstał również na skutek niepokojących pogłosek o pewnym pogorszeniu się konjunktur nowego urodzaju, zatrzymaniu się ruchu zniżkowego cen żyta na rynkach zagranicznych, oraz na skutek zawarcia polsko-niemieckiej umowy na cały nowy rok, co wszystko razem stworzyło pewne nadzieje na poprawę sytuacji i przyniosło lekkie uspokojenie w sferach rolniczych. To samo zjawisko wystąpiło również w cenach jęczmienia i owsa. W ostatnich dniach miesiąca sprawozdawczego zaczęła się rozwijać tendencja zniżkowa dla pszenicy i żyta, obejmując i owies, pomimo że zbiory tego ostatniego nie są jeszcze skończone i mają być niepomysłne. Spadek cen pszenicy i żyta znajduje łatwe wyjaśnienie w rozpoczęciu realizacji nowych zbiorów przy jednoczesnym braku zapotrzebowania zarówno w kraju, jak i na rynkach europejskich, importujących zboże, gdzie prawie wszędzie utrzymywał się nastrój wyczekujący lub depresja. Stan rynku zbożowego w lipcu ilustrują następujące przeciętne tygodniowe ceny w złotych za 100 kg na giełdzie poznańskiej:

| Zboże              | L i p i e c     |                 |                     |                     |                     |
|--------------------|-----------------|-----------------|---------------------|---------------------|---------------------|
|                    | 30.6 — 5.7      | 7 — 12          | 14 — 19             | 21 — 26             | 28 — 2.8            |
| pszenica . . . . . | 46.83           | 48.00           | 48.33               | 40.92               | 33.92 <sup>1)</sup> |
| żyto . . . . .     | 17.00           | 17.38           | 16.67               | 19.82               | 19.58               |
| jęczmień . . . . . | — <sup>2)</sup> | — <sup>2)</sup> | 19.50 <sup>3)</sup> | 20.58 <sup>3)</sup> | 22.25 <sup>3)</sup> |
| owies . . . . .    | 17.66           | 19.50           | 21.83               | 22.33               | 21.92               |

Wobec naogół pomyślnego przeprowadzania sprzętów oraz coraz zgodniejszych wiadomości, że produkcja tego roku ogólnymi rozmiarami mniejwięcej odpowie zeszłorocznej, ceny zbóż na rynkach zagranicznych po dwutygodniowej zwyżce, trwającej od połowy lipca, w ostatnich jego dniach uległy wyraźnej tendencji zniżkowej, co przedstawia poniższe zestawienie w dolarach za 100 kg:

<sup>1)</sup> Z nowych zbiorów.

<sup>2)</sup> Brak notowań.

<sup>3)</sup> Przemiałowy.



|                            | L i p i e c |        |         |         |                    |
|----------------------------|-------------|--------|---------|---------|--------------------|
| Pszenica                   | 30.6 — 5.7  | 7 — 12 | 14 — 19 | 21 — 26 | 28 — 2.8           |
| Nowy Jork . .              | 3.61        | 3.49   | 3.52    | 3.58    | 3.48               |
| Hamburg . . .              | 3.81        | 3.74   | 3.80    | 3.83    | 3.76               |
| Berlin. . . . .            | 6.87        | 6.86   | 6.94    | 6.98    | 6.72               |
| Polska <sup>1)</sup> . . . | 5.48        | 5.59   | 5.54    | 4.95    | 3.97 <sup>2)</sup> |
| Żyto                       |             |        |         |         |                    |
| Nowy Jork . .              | 2.25        | 2.24   | 2.40    | 2.68    | 2.60               |
| Hamburg . . .              | —           | —      | —       | —       | —                  |
| Berlin. . . . .            | 4.16        | 4.16   | 4.17    | 4.01    | 3.82               |
| Polska <sup>1)</sup> . . . | 2.05        | 2.02   | 2.18    | 2.27    | 2.14               |

Przed rozpoczęciem nowej kampanji zbożowej państwa, eksportujące zboże, podjęły energiczne przygotowania, pogłębiając lub zmieniając wytyczne swej polityki. W niektórych krajach zamierzenia te posuwają się bardzo daleko; tak np. Estonia w projekcie ustawy o ochronie rolnictwa przewiduje daleko idącą ingerencję państwa w obrocie żytem i pszenicą, aż do ustanawiania cen na żyto krajowe. W razie wprowadzenia w życie tego projektu nastąpiłaby zupełna izolacja tego kraju od światowego rynku zbożowego. Rząd nasz u progu nowego roku zbożowego powziął również szereg zarządzeń w kierunku walki z przesileniem rolniczym, będących realizacją programu rolnego, przygotowanego przez konferencję opiniodawczą. Przedewszystkiem w sprawie eksportu żyta została zawarta nowa umowa polsko-niemiecka na okres od 15 lipca r. b. do 1 sierpnia 1931 r., a więc na cały rok, co każe przypuszczać, że ta umowa wyda naogół dodatnie rezultaty zarówno dla eksportu polskiego, jak i dla podniesienia cen żyta na rynku wewnętrznym, tembardziej, że zawiera ona szereg zasadniczych poprawek na korzyść Polski. Poza tem wydano szereg zarządzeń z dziedziny polityki celnej. Ustanowiono nadal na czas do 31. X. r. b. premje wywozowe na pszenicę, żyto i jęczmień w dotychczasowej wysokości oraz podwyższono premje dla wszystkich mąk, kaszy jęczmiennej, gryczanej, jaglanej i słodu z 9 zł. do 12 zł. oraz dla bekonów i szynek z 15 zł. do 25 zł. Na owies premje wywozowe nie zostały przyznane, gdyż wobec nieurodzaju owsa nie można liczyć na jego nadwyżki, a poza tem stałe premjowanie owsa z chwilą, gdy Niemcy całkowicie je zarzuciły, byłoby wprost szkodliwe. Dalej podwyższono cła przywozowe na pszenicę z 11 zł. do 17.50 zł. od 100 kg, na mąkę pszenną z 19.50 zł. do 25.50 zł. i kasze pszenne z 18 zł. do 24 zł., oraz na tłuszcze zwierzęce (o 100%). Podwyższone cło na pszenicę tem skuteczniej powinno obronić nas przed zbyt dużym jej przywozem, że obszar pszenicy w kraju znacznie wzrósł, dając możliwość nie tylko samowystarczalności, ale nawet nadwyżki wywozowej. Celem stworzenia warunków jak najbardziej sprzyjających rozwojowi krajowego przemysłu tłuszczowego, Rząd jednocześnie z podwojeniem ceł przywozowych na tłuszcze zwierzęce zgodził się na udzielanie ulg celnych na przywóz nierafinowanego surowca dla przetwórci krajowych, które przerabiają pewne nadwyżki surowca krajowego. Poza tem obniżono granicę przemiału żyta z 75% do 60%, dzięki czemu powiększy się jego konsumpcja, a z drugiej strony na rynku ukażą się dwa gatunki chleba, jeden wyraźnie lepszy, drugi o wiele tańszy, z czego skorzystają niewątpliwie niezamożne sfery konsumentów. Wreszcie dodać należy, że ostatnio przeprowadzono gruntowną reorganizację państwowych zakładów przemysłowo-zbożowych, które będą prowadziły nadal akcję interwencyjną. W dziedzinie polityki kredytowej powiększono kredyt na rejestrowy zastaw rolniczy, przyczem w drodze porozumienia z bankami, rozprowadzającemi ten kredyt, ustalono, że nie będzie on kosztował rolników więcej, niż 9%. Wykorzystanie tego kredytu może powstrzymać od podaży około miliona tonn zboża, a tem samem wpłynąć na stabilizację cen krajowych, niezależnie nawet od konjunktur międzynarodowych. Ponadto banki państwowe mają nieściągać w miesiącach późniejszych kredytów, nieregulowanych przez rolników w wyniku zeszłorocznego przesilenia. Wkońcu wspomnieć należy o podjętej przez Rząd inicjatywie zwołania do Warszawy konferencji państw rolniczych środkowej i wschodniej Europy, celem współpracy nad opanowaniem kryzysu rolniczego.

W ciągu 35 tygodni, t. j. od chwili wydania zarządzenia o premjach wywozowych na zboże (od 16. XI. 1929 r.) do 20 lipca r. b. premjowany wywóz zbóż osiągnął 417.732.6 tonn, a wysokość

<sup>1)</sup> Przeciętne giełdy poznańskiej i warszawskiej.

<sup>2)</sup> Z nowych zbiorów.



udzielonych premij — 21,586.825 zł. Z ogólnej ilości premjowanego eksportu prawie 52% przypadło na żyto, 33% — na jęczmień, 12% — na owies i 3% na mąkę. Słodu, pszenicy i kaszy jęczmiennej wywieziono nieznaczne ilości, zaledwie 497·5 tonn.

Wywóz nierogaczyny i bydła na główne nasze rynki w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu z poprzednim miesiącem oraz lipcem r. ub. przedstawiał się następująco:

|                   | do Austrii |           |         | do Czechosłowacji |           |         |
|-------------------|------------|-----------|---------|-------------------|-----------|---------|
|                   | 1930 r.    | 1929 r.   | 1929 r. | 1930 r.           | 1929 r.   | 1929 r. |
|                   | w lipcu    | w czerwcu |         | w lipcu           | w czerwcu |         |
| trzody żywej szt. | 29.840     | 20.326    | 49.524  | 29.851            | 21.069    | 59.225  |
| „ bitej „         | 8.816      | 5.691     | 5.726   | —                 | —         | —       |
| cieląt bitych „   | 39.199     | 26.289    | 17.262  | —                 | —         | —       |
| bydła rogat. „    | —          | —         | —       | 1.772             | 1.433     | —       |

Eksport trzody chlewnej żywej i bitej do Austrii zwiększył się w stosunku do czerwca o 12.639 sztuk, czyli bezmała o 50%, co przypisać należy zmniejszonemu dowozowi towaru austriackiego, a zwłaszcza niemieckiego, oraz mocnej tendencji, która w cenach za towar wyraziła się w kwocie S. 1·75—2·35 za kg żywej wagi. Również wywóz cieląt bitych wzrósł bardzo znacznie (blisko o 13.000 sztuk), osiągając w tym roku rekordową wysokość miesięczną. Wywóz nierogaczyny do Czech wzmógł się w lipcu o 8.782 sztuk, nie był jednak dla polskich eksporterów wartościowo pomyślny, ponieważ ceny w ciągu miesiąca wykazywały bardzo silne wahania (od kč. 10·20 do 8·90), narażając ich na poważne straty. Przy końcu miesiąca nastąpił wobec tego znaczny spadek dowozu z Polski, wytwarzając w rezultacie tendencję mocniejszą, wyrażającą się we wzroście ceny o 1 kč. na kg żywej wagi. Pomimo znacznego wzrostu ogólnego wywozu trzody chlewnej w lipcu w porównaniu z czerwcem, był on jednak o 40% mniejszy, niż w tymże miesiącu r. ub. Na krajowym rynku bydła i trzody chlewnej nastrój był naogół spokojny, ceny nie podlegały większym wahanom.

Po znacznym spadku w poprzednim miesiącu eksport bekonów w lipcu poważnie wzrósł, osiągając wartość 6,6 milj. zł., czyli o 1,6 milj. zł. więcej, niż w czerwcu. Staczając ustawiczną walkę na rynku angielskim z dotychczasowymi jego dostawcami, oraz ze stale rosnącą konkurencją niemiecką, polski przemysł bekonowy, świadomy swego znaczenia dla hodowli krajowej, nadal rozwija się szybko. Obecnie ułatwi mu akcję ostatnia znaczna podwyżka premij wywozowych dla bekonów. W drugiej połowie sierpnia, jako nowy eksporter bekonów, ma wystąpić rzeźnia miejska w Lublinie, która zawarła już umowę na 5 lat z firmą belgijską „Poel” na wywóz przez tę firmę bekonów ze sztuk bitych w rzeźni lubelskiej.

Częste opady w drugiej połowie lipca wpłynęły poważnie na wzrost produkcji masła, skutkiem czego zwiększyła się jego podaż na rynku krajowym, jakkolwiek nie w tym stopniu, na jaki pozwoliłaby produkcja mleka, gdyż przejściowo większe ilości mleka i masła znajdowały zbyt na wsi z powodu trwających żniw. Ceny krajowe skutkiem tego przez cały czas utrzymały się na jednym poziomie. Cena masła śmietankowego pierwszej jakości wynosiła w Warszawie zł 5·10 za kg franco skład. Eksport masła wykazał intensywny wzrost, wartościowo powiększając się o 69% w porównaniu z czerwcem i osiągając 8,8 milj. zł.

*Młynarstwo.* Zatrudnienie młynów utrzymało się na poziomie poprzedniego miesiąca. Zbyt na mąkę był naogół utrudniony, ponieważ piekarze i hurtownicy zaopatrzyli się w zapasy jeszcze przed żniwami. Brak siana i koniczyn zwiększył w dalszym ciągu popyt na mąkę karmną i otręby, powodując wyżkę ich cen, co w pewnym stopniu poprawiło rentowność przemysłu młynarskiego. W sierpniu spodziewane jest większe ożywienie.

*Cukrownictwo.* W lipcu wysłano na rynek krajowy 38·9 tys. tonn, czyli 1·1 tys. tonn więcej, niż w tymże miesiącu roku ub., ogólne jednak spożycie cukru wewnątrz kraju od początku bieżącej kampanji, t. j. od 1/10 1929 r. do końca miesiąca sprawozdawczego, w porównaniu z tym samym okresem kampanji 1928/29 zmniejszyło się o 3·9% i wynosiło 288·1 tys. tonn. Eksport w stosunku do poprzedniego miesiąca wydatnie się zwiększył, osiągając 13·6 tys. tonn, był jednak o 3·1 tys. tonn mniejszy, niż w lipcu r. ub. Od początku bieżącej kampanji wywóz wyniósł 387·7 tys. tonn, przewyższył zatem cyfrę zeszłoroczną o 42%.



Ceny na rynkach międzynarodowych w dalszym ciągu zniżkowały. Według notowań Banku Cukrownictwa w Poznaniu cena kryształu zwyczajnego za centweight netto fob Gdańsk z sh.  $7\frac{1}{4}$ — $7\frac{3}{4}$  w dniu 1. VII. spadła do sh.  $6\frac{1}{2}$ — $6\frac{9}{10}$  w dniu 29. VII.

*Przemysł węglowy.* W porównaniu z czerwcem wydobyte węgle zwiększyły się o 16%. Jednak wzrost ten spowodowany został jedynie większą o 4 liczbą dni roboczych w lipcu, gdyż natężenie produkcji nawet nieco osłabło, przeciętne bowiem wydobyte na dzień roboczy zmniejszyło się z 111,9 tys. tonn w czerwcu do 110,7 tys. tonn w lipcu. Zapasy na zwałach, zmniejszone już nieco w czerwcu, uległy dalszej likwidacji. Ogólny zbył powiększył się również o 16%, przyczem wzrostowi popytu dla celów opałowych i cukrownictwa towarzyszył pewien spadek zapotrzebowania ze strony kolejnictwa i niektórych przemysłów. W przeliczeniu na jeden dzień roboczy zbył w kraju nie osiągnął poziomu czerwcowego. Wzmoczenie natężenia dało się stwierdzić jedynie w eksporcie, który w lipcu powiększył się o prawie 19% w stosunku do czerwca. Wzrost wywozu przypadł przedewszystkiem na rynki północne, gdzie węgiel polski, według opinii przemysłowców węglowych, tak się ustabilizował, że obecnie nie obawia się już konkurencji angielskiej, w czem decydującą rolę odgrywa daleko posunięta asortymentacja polskiego węgla, niestosowana przez kopalnie angielskie. Wzrost wykazał również eksport na rynki konwencyjne, głównie do Austrii, która zaczęła już zaopatrywać się w zapasy węgla na zimę.

Na podkreślenie zasługuje podjęcie w lipcu przez koncerty górnośląskie prób konkurowania z koksem angielskim na rynkach północnych.

Według danych tymczasowych wydobyte węgle, zużycie wewnątrz kraju i wywóz przedstawiały się następująco w tys. tonn:

|                              | lipiec 1930 | czerwiec 1930 |
|------------------------------|-------------|---------------|
| wydobyte . . . . .           | 2.990       | 2.574         |
| zużycie wewnątrz kraju . . . | 1.581       | 1.376         |
| wywóz . . . . .              | 1.120       | 944           |

*Przemysł naftowy.* Ogólnie sytuacja bez zmiany. Ważnem wydarzeniem w miesiącu sprawozdawczym było dowiercenie w okręgu drohobyckim szybu „Violetta” w Mrażnicy na głębokości 943 mtr. z dotychczasową produkcją 12 wagonów dziennie. Fakt ten zasługuje na tem większe podkreślenie, że przemysł naftowy skłonny był już całkowicie zrezygnować z nadziei na tereny mrażnickie. Ruch wiertniczy w okręgu jasielskim w dalszym ciągu się zwiększa, przyczem wzrasta również — wprawdzie powoli — i produkcja ropy.

Centrala Ropna zdołała nabyć w lipcu około 600 cystern ropy, czyli o 100 cystern więcej, niż w poprzednim miesiącu, a to dzięki temu, że mniejsze rafinerie nie uskuteczniały znaczniejszych zakupów. Pomimo to zakupiona ilość daleka była od całkowitego zapotrzebowania rafinerii syndykackich. Zbyt produktów naftowych na rynku krajowym nie wykazał większych zmian. W związku z intensywniejszą budową dróg bitumicznych powiększył się popyt na krajowe asfalty. Na podkreślenie zasługują dodatnie skutki zastosowania cel ochronnych na produkty naftowe, widoczne zwłaszcza w województwach wschodnich, dokąd w coraz poważniejszych ilościach przenikała benzyna i nafta rosyjska. Niestety podwyżka cel nie objęła w zupełności olejów smarowych, które w dalszym ciągu sprowadzane z Ameryki poważnie konkurują z olejami krajowymi. Ceny przetworów ropnych na rynkach światowych utrzymały się na dotychczasowym poziomie, pomimo że produkcja ropy amerykańskiej wzrosła. Poza tem dla przemysłu polskiego poważne znaczenie miało objęcie przez koncerty Shell i Standard-Oil eksportu produktów naftowych 20 towarzystw rumuńskich, reprezentujących około 95% rumuńskiego przemysłu naftowego, co w rezultacie ustabilizowało cenę benzyny rumuńskiej, a tem samem dało możność i polskiemu eksportowi ceny swe podwyższyć. Ceny parafiny w lipcu zdołały się utrzymać na dotychczasowym poziomie, jednak dalsza zniżka zdaje się nieunikniona, za czem przemawia znaczne nagromadzenie parafiny amerykańskiej, głównie decydującej o kształtowaniu się cen światowych. W porównaniu z czerwcem zwiększył się eksport z Polski benzyny i olejów pędnych łącznie o 0,6 milj. zł., zmniejszył się natomiast wywóz nafty o 0,6 milj. zł. i parafiny o 0,8 milj. zł.

*Przemysł hutniczy.* Dzięki zwiększonemu napływowi zamówień prywatnych zarówno ze strony handlu hurtowego jak i metalowego przemysłu przetwórczego nastąpiła w lipcu w porównaniu z miesiącem poprzednim dość znaczna poprawa zbytu wyrobów walcowanych. Ożywienie rynku pry-



watnego tłumaczy się głównie sezonowym kompletowaniem przez hurtowników swoich składów w oczekiwaniu wzrostu zapotrzebowania w sierpniu i we wrześniu, które w branży żelaznej są corocznie okresem większych obrotów. Wzrost zapotrzebowania ze strony metalowego przemysłu przetwórczego wystąpił we wszystkich gałęziach tego przemysłu, zwłaszcza zaś w ocynkowniach blachy, które naogół w tym roku wykazują nawet większe obroty, niż w roku ubiegłym, gdy natomiast inne fabryki metalowo-przetwórcze przeważnie pracują na skład.

Ogólna ilość zamówień, przydzielonych hutom przez Syndykat Polskich Hut Żelaznych, wynosiła w lipcu około 50 tys. tonn, przyczem zamówienia hurtowego handlu w porównaniu z czerwcem wzrosły o około 10 tys. tonn, zaś metalowego przemysłu przetwórczego podwoiły się i wynosiły około 16 tys. tonn. Zamówienia rządowe natomiast były nadal bardzo małe, wyrażając się w miesiącu sprawozdawczym cyfrą zaledwie około 3 tys. tonn. Napływ zamówień zwiększył się we wszystkich prawie grupach wytworów walcowanych, zwłaszcza żelaza walcowanego, formowego, blach oraz zestawów kołowych.

Na uwagę zasługuje zainicjowana niedawno przez przemysł żelazny i cementowy wspólna akcja popierania nowoczesnego budownictwa żelazo-cementowego (budowy domków gazobetonowych oraz stalowych z izolacją gazobetonową, krytych eternitem), której wyniki jednak, wobec znacznych jeszcze prac przygotowawczych, wystąpią zapewne dopiero w roku przyszłym.

Poważne znaczenie przy obecnej sytuacji krajowego hutnictwa mają ostatnie zamówienia sowieckie na kwotę ponad £ 1,8 milj., na które Rząd udzielił poważnych gwarancji, powiększając przytem, w stałym dążeniu do podniesienia jakości polskiego eksportu, stawkę procentową gwarancji dla wywozu bardziej uszlachetnionego.

*Przemysł metalowy.* Naogół położenie metalowego przemysłu przetwórczego pozostawało nadal ciężkie, jakkolwiek niektóre jego gałęzie wykazały dalsze lekkie ożywienie. Pewna poprawa sezonowa dała się odczuć w działach instalacyj i urządzeń zdrowotnych oraz w meblarstwie żelaznym. Między innymi zwiększył się napływ zamówień w niektórych fabrykach maszyn rolniczych, oczywiście jednak ogólnie nie dorównywując cyfrom roku ubiegłego, skutkiem słabej zdolności nabywczej rolników, uniemożliwiającej im należyte kompletowanie inwentarza martwego. W warunkach obecnych zasługuje na zanotowanie zawarcie umowy przez Fabrykę Maszyn Rolniczych Leon Czarliński T. A. w Ostrowiu z Bułgarskim Bankiem Rolnym w Sofji na dostawę maszyn i narzędzi rolniczych (głównie pługów) za równowartość tytoniu, zakupionego w Bułgarji przez Państwowy Monopol Tytoniowy w wysokości około 436.000 fl. hol. Tak znaczne zamówienie pozwoli fabryce na uruchomienie wszystkich swych działów na 2 zmiany i zatrudnienie większej ilości robotników. Godnym szczególnej uwagi jest zamówienie przez Rumunję w fabryce E. Plage i T. Łaskiewicz w Lublinie płatowców komunikacyjnych, oraz toczące się pertraktacje o dostawę takichże płatowców dla Grecji.

*Przemysł włókienniczy* okręgu łódzkiego znamionowała w lipcu zwiększona produkcja. Przemysł wełniany dość energicznie pracował na sezon zimowy, przyczem zwłaszcza intensywny ruch wykazały fabryki mniejsze. Zaopatrzywszy klientelę w kolekcję towarów zimowych, fabryki otrzymywały już zamówienia z terminem dostawy na drugą połowę sierpnia. Wprawdzie większych transakcyj narazie nie przeprowadzono, jednak są widoki na pewną poprawę, zwłaszcza że zapasy z zeszłorocznego sezonu na składach fabrycznych i u hurtowników są bardzo niewielkie. Zainteresowaniem cieszyły się szczególnie specjalne gatunki, jak veloury i inne lekkie towary damskie. Transakcje zawierane były przede wszystkim za gotówkę, głównie z kupcami prowincjonalnymi, którzy utracili kredyt u hurtowników. Tylko firmom wyjątkowo solidnym i dobrze notowanym pod względem wypłacalności przyznawane są kredyty, najwyżej jednak do 3-ch miesięcy. Wzrost produkcji pociągnął za sobą wzmoczenie popytu na przedzę czesankową, która poza tem zwiększone zapotrzebowanie znajdowała na eksport na Daleki Wschód, do państw bałkańskich i Ameryki; to też fabryki tej branży pracowały w całej pełni. Ogólnie jednak wytwórczość w przemyśle wełnianym obliczano na niewiecej, niż 30% w stosunku do lat poprzednich. Tendencja słaba; ceny surowca stałe spadały, pociągając za sobą zniżkę cen artykułów gotowych; rabat kasowy zwiększono. W przemyśle bawełnianym sezon letni ukończono przy względnie dobrych konjunkturach, szczególnie dla lekkich towarów damskich „perkalików”, w czem podkreślić należy skutki energicznej propagandy. Intensywniejsza produkcja wyrobów bawełnianych zwiększyła popyt na przedzę, wobec czego kartel zezwolił producentom na powiększenie zatrudnienia o 5 godzin tygodniowo. Cena przedży bawełnianej podlegała niewielkim



zwyżkom. Sprzedaż towarów bawełnianych odbywała się w 90% za gotówkę, weksle przyjmowano tylko od 1 do 3-ch miesięcy.

Przemysł włókienniczy bielski, zajęty wykończaniem wyrobów zimowych, wobec słabego zapotrzebowania w kraju i złego toku interesów eksportowych, zmuszony był do ograniczenia swej wytwórczości do połowy ruchu normalnego.

W okręgu białostockim nastąpiła dalsza poprawa. Ilość zamówień pozwoliła włókiennictwu na wznowienie ruchu w dalszych siedmiu mniejszych zakładach z 200 robotnikami. Eksport się zwiększył, kierując się głównie na Daleki Wschód — do Chin i Japonji, oraz na Bliski — do Egiptu i Syrii.

W okręgu tomaszowskim zaznaczyło się również pewne ożywienie. Fabryki mniejsze, produkujące towar t. zw. całoroczny, zatrudnione były cały tydzień; większe utrzymały produkcję ograniczoną, t. j. pracowały przeważnie po 3-4 dni w tygodniu. Wyjątek stanowiła Tomaszowska Przędzalnia Wełny Czesankowej, która — mając większe zamówienia z Francji, Czechosłowacji i Turcji — pracowała cały tydzień na dwie zmiany, oraz Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, prowadząca dział wiskozowy w dalszym ciągu w normalnych granicach (przez cały tydzień dniem i nocą). Dział kolodjonowy tejże fabryki utrzymywał natomiast swą produkcję w rozmiarach ograniczonych, gdyż ze względu na wysokie koszty surowca i ciągły spadek cen wyrobów gotowych ten dział fabrykacji staje się coraz mniej rentowny. Naogół przemysł sztucznego jedwabiu ma przed sobą poważne widoki i rozwija się szybko, dzięki ciągłym ulepszeniom technicznym i stałemu wzrostowi popytu, zwłaszcza na przędzę, znajdującą coraz większe zastosowanie do wyrobu tkanin drukowanych, zastępujących dawne perkaliki.

Przemysł dziany i trykotażowy przygotowuje się w nadchodzącym sezonie na ożywienie, spodziewane wobec nieznacznych stosunkowo zapasów w handlu. Zwinięcie wielu fabryk tej gałęzi, szczególnie w Warszawie, pozwalało pozostałym wytwórniom na rozszerzanie swoich rynków zbytu.

Sytuacja przemysłu pończoszniczego była nadal pomyślna. Dzięki ochronie celnej fabryki, posiadające nowoczesne urządzenia, pracowały przeważnie na dwie zmiany. Zapotrzebowanie na towar, aczkolwiek mniejsze, niż w czerwcu, utrzymało się na dość wysokim poziomie.

Ogólny eksport z Polski wszelkiej przędzy i wyrobów włókienniczych w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu z czerwcem wzrósł o przeszło 2,6 milj. zł. i wyniósł 14,4 milj. zł., w stosunku jednak do lipca r. ub. był mniejszy o blisko 35%, na co wpłynął przede wszystkim brak zamówień ze strony Rosji Sowieckiej. Wzrost wywozu w lipcu przypada głównie na przędzę wełnianą (o 1,8 milj. zł.) i tkaniny wełniane (o 0,7 milj. zł.).

*Przemysł drzewny.* Ogólne konjunktury dla przemysłu drzewnego kształtowały się nadal bardzo słabo, na co składał się brak większego ożywienia ruchu budowlanego, coraz szersze stosowanie konstrukcyj żelazo-betonowych, wymagających tylko nieznacznych ilości drzewa, utrudniony zbyt do Niemiec, przede wszystkim z powodu kryzysu gospodarczego i niepewnych stosunków finansowych niemieckich odbiorców, wśród których szerzą się masowe upadłości, oraz silna w dalszym ciągu konkurencja drzewa sowieckiego, sprzedawanego na rynkach zagranicznych często poniżej kosztów produkcji. Ostatnio konkurencję z drzewem sowieckim częściowo ułatwiało obniżenie przez Rząd ceny na drzewo jodłowe, przemarznęte poprzedniej zimy. Materiał jodłowy eksportowany był w stanie obrobionym dla celów budowlanych. Z materiałów tartych wogóle przedmiotem wywozu były głównie deski, tarte według ścisłych wymiarów, przeważnie na zamówienia odbiorców angielskich, holenderskich i francuskich, przyczem w ten sposób mniej więcej połowa produkcji, jako materiał boczny, pozostawała na składach i tylko w nieznacznym stopniu zbywana była wewnątrz kraju lub do Niemiec często po cenach niżej kosztów własnych. Ogólny wywóz drzewa w miesiącu sprawozdawczym w porównaniu z czerwcem powiększył się o 5,4 milj. zł., czyli o 18% i wyniósł 34,7 milj. zł., był jednak o przeszło 32% mniejszy, niż w lipcu r. ub. Wzrost eksportu przypadł na papierówkę (o 1,2 milj. zł.), a z drzewa napółobrobionego na bale, deski, łaty i podkłady kolejowe. Rynek krajowy wykazał lekkie ożywienie zapotrzebowania na materiały budowlane. Wobec wykończania budowli, rozpoczętych w roku zeszłym, wzrostem popytu cieszyły się szczególnie deszczulki posadzkowe.

Sytuacja przemysłu meblarskiego nie uległa polepszeniu. Z braku zamówień fabryki pracowały przeważnie na skład, stale ograniczając produkcję. Wyjątek stanowiły fabryki mebli giętych, przeważnie zatrudnione całkowicie, produkując głównie na eksport.

W *przemysłe garbarskim* ogólnie dała się zauważyć lekka poprawa, wynikająca przede wszystkim z dostosowania rozmiarów produkcji do możliwości zbytu, oraz obostrzenia warunków płatności i kre-



dytu. Wobec coraz szerszego stosowania sprzedaży za gotówkę oraz ograniczenia terminów kredytu, finansowy stan przedsiębiorstw, którym udało się przetrwać kryzys, zaczął się polepszać. Jakkolwiek sezon wiosenny przeszedł dość słabo, to jednak, wobec ostrożnych rozmiarów produkcji, pozostałości są niewielkie i zdają się mieć zapewniony zbyt w sezonie jesiennym. Na podkreślenie zasługuje coraz szersze korzystanie z surowca krajowego, który w znaczniejszej mierze może zastępować materiał zagraniczny, gdyż stan jego, dzięki energicznej akcji w tym kierunku, zaczął się szybko poprawiać. Ceny na skóry surowe przy znacznym ich poszukiwaniu — mocne, na towary gotowe — bez zmian.

*Przemysł chemiczny*, zależny przeważnie od innych przemysłów, odczuwa wpływ dumpingu rosyjskiego, coraz obficie rzucającego na nasz rynek klej, kalosze, obuwie gumowe, linoleum, oleinę, barwniki, lakiery, mydła i t. p. po cenach znacznie niższych, niż nasze. Mając na uwadze przede wszystkim cele polityczne, Rosja oferuje nam swe produkty po cenach, nie wytrzymujących żadnej kalkulacji, niekiedy nawet niższych od kosztów surowca, zużytego na dany produkt.

Z pośród produktów węglpochodnych smoły, wobec słabego ruchu budowlanego, nie wykazały właściwego dla letnich miesięcy ożywienia popytu. Wzmogło się jedynie, jakkolwiek nie w zwykłym stopniu, zapotrzebowanie na smołę drogową. Również mniejszy, niż zwykle w tym czasie, skutkiem ograniczeń inwestycyjnych kolejnictwa, był zbyt olejów impregnacyjnych. Zapotrzebowanie na produkty uszlachetnione zachowało rozmiary dotychczasowe.

Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach, zatrudniając ponad 2 tysiące robotników i pracując na trzy zmiany, wyprodukowała w lipcu 4.749 tonn (3.922 tonn saletry „Nitrofos“ i 827 tonn siarczanu i azotanu amonu), wobec 4.073 tonn w czerwcu. Sprzedaż z 96 tonn w czerwcu podniosła się w miesiącu sprawozdawczym do 1.384 tonn. Zapasy wzrosły do 19.313 tonn.

Produkcja azotniaku w Państwowej Fabryce Związków Azotowych w Chorzowie wyniosła w lipcu 6.158 tonn. Sprzedaż osiągnęła około 50% ilości roku ubiegłego.

Naogół dotychczasowe zapotrzebowanie nawozów sztucznych na sezon jesienny było słabe. Od początku sezonu (od połowy czerwca) do końca lipca fabryki superfosfatów dostarczyły zaledwie 36 tys. tonn superfosfatu, co stanowi około  $\frac{1}{3}$  konsumpcji w tym samym okresie roku zeszłego. Poza ciężką sytuacją finansową rolnictwa na spadek zamówień wpłynęły w pewnym stopniu żniwa, wcześniejsze w tym roku, skutkiem tego można przypuszczać, że sezonowa intensywność popytu wystąpi jeszcze po ukończeniu prac sprzętowych, tembardziej, że nowa przeszło 10%-wa zniżka cen superfosfatu nie powinna pozostać bez wpływu na jego zapotrzebowanie. W żadnym jednak razie zapotrzebowanie obecnej kampanji nie dorówna nawet zeszłorocznemu, wobec czego przemysł superfosfatowy, posiadający zapasy na dobry sezon, pozostanie z dużymi nadmiarami na składach.

*Przemysł ceramiczny*. Wobec słabego ruchu budowlanego cegielnie tylko w małym stopniu uzupełniały swoje zapasy. W wielu cegielniach produkcja nie przekracza 20% zeszłorocznej tak, że w razie silniejszego wzmoczenia się ruchu budowlanego zapasy cegły mogą okazać się niewystarczające.

W hutnictwie szklanem wytwórczość ulegała dalszemu stałemu ograniczeniu, wynosząc w czerwcu zaledwie połowę produkcji styczniowej. Pomimo to zapasy szkła budowlanego są tak niepokojące, zwłaszcza u hurtowników, którzy oferują towar po cenach niższych, niż producenci, że tocząca się akcja wzajemnego porozumienia, unormowania handlu i zrzeszenia hurtowników szkła budowlanego staje się nader aktualna.

Położenie fabryk fajansu bez zmiany. Zamówienia krajowe napływały bardzo słabo. Eksport przeważnie ograniczał się do wywozu via Hamburg do Ameryki.

*Przemysł cementowy*. Dzięki coraz szerszemu zastosowaniu cementu jego tegoroczne zapotrzebowanie, mimo słabego ruchu budowlanego, nie jest niższe, niż w tym okresie roku ubiegłego. Stałe wysiłki cementownictwa w kierunku wprowadzenia coraz intensywniejszego zastosowania cementu w budownictwie okazują pożądane rezultaty. Ostatnio fabryki cementu weszły w porozumienie z przemysłem żelaznym, w celu podjęcia budownictwa gazobetonowego, o czym wspomniano wyżej. Poza tem dla jak największego zracjonalizowania organizacji wytwórczości syndykat „Centrocement”, chcąc dać cementowniom opłacalny stopień zatrudnienia, dąży do zatrzymania ruchu pewnej ilości fabryk za odpowiednim odszkodowaniem. W tych celach została unieruchomiona cementownia „Łazy” za odszkodowaniem i otrzymaniem pożyczki 1,2 milj. zł. na 5 lat.

*Ruch budowlany* przez pierwsze miesiące bieżącego sezonu ograniczał się przeważnie do wykończenia budowli, podjętych w roku ubiegłym. Do repartycji kredytów na nowe budowle komitety roz-



budowy mogły przystąpić nie wcześniej, jak w lipcu, skutkiem tego, że ostateczna kwota na ten cel została ustalona dopiero z chwilą zadecydowania przez Rząd wypuszczenia pierwszej transzy pożyczki budowlanej. Ostatecznie na nowe budowle przeznaczono 60 milj. zł.

*Handel.* Naogół dał się odczuć sezonowy zastój letni. W handlu detalicznym, konfekcyjnym, galanteryjnym i obuwianym po okresie przedwakacyjnych zakupów nastąpiło naturalne wyczerpanie popytu. Na osłabienie obrotów w znacznej mierze wpłynęły żniwa, całkowicie absorbujące ludność rolniczą, która, śpiesząc się wobec niestałej pogody ze sprzętem zbóż, zmuszona była powstrzymywać się od większości zakupów. Stosunkowo znaczny ruch panował jedynie w handlu włókienniczym wśród perkalików i jedwabów sztucznych. Zmniejszył się natomiast dość żywy w tym czasie zbyt pończoch, jak również pozostały na składach znaczne zapasy letnich trykotaży. Handel hurtowy kolonjalny i spożywczy w dalszym ciągu cierpiał na brak środków obrotowych oraz z powodu złej wypłacalności odbiorców, jak również wysokich stawek celnych, wynoszących niekiedy 100% ceny podstawowej, na produkty niewytwarzane w Polsce, jednak zaliczane do artykułów powszechnego użytku, jak korzenie i herbata. Obroty w detalu uległy zmniejszeniu.

Ogólnie w handlu dał się zauważyć wzrost obrotów gotówkowych, ograniczenie terminów wekslowych, zanik kredytów ratalnych, a tem samem zmniejszenie obrotów wekslowych na cele konsumpcyjne.

Ogólny wskaźnik cen hurtowych w czerwcu utrzymał się na poziomie maja, gdyż wzrost cen produktów rolnych został zneutralizowany przez spadek cen artykułów przemysłowych. Wskaźnik pierwszych wynosił w czerwcu 69,5 wobec 68,3 w maju, a drugich — 95,2 wobec 96,3. Ceny detaliczne nieco się podniosły (o 0,4 punktu); dla produktów rolnych wskaźnik wyrażał się cyfrą 90,4, dla artykułów przemysłowych — 110,0.

Po czerwcowym niedoborze w lipcu bilans handlowy znowu stał się aktywnym, dając nadwyżkę wywozu nad przywozem w wysokości 2,5 milj. zł., wobec czego saldo dodatnie od początku roku zwiększyło się do 90,9 milj. zł. W porównaniu z czerwcem przywóz wzrósł o 17,9 milj. zł., wywóz zaś — o 28,5 milj. zł. Zwiększenie przywozu dotyczyło wyłącznie artykułów przemysłowych, podczas gdy import produktów spożywczych wykazał spadek o 4,2 milj. zł. Eksport wykazał wzrost zarówno w dziedzinie artykułów spożywczych (o 13,9 milj. zł.) jak i przemysłowych (o 14,6 milj. zł.).

*Rynek pracy.* Miesiąc sprawozdawczy zaznaczył się dalszym spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych, która z 207.258 w dn. 28.VI zmniejszyła się do 194.279 w dn. 2.VIII, czyli o prawie 13 tys., podczas gdy w ciągu czerwca spadek wyniósł 21 tys. Zmniejszenie bezrobocia przypada głównie na grupę robotników niewykwalifikowanych, następnie na grupę budowlaną i włókienniczą.

*Kronika ustawodawstwa gospodarczego.* Z wydanych w lipcu rozporządzeń w sprawach gospodarczych należy wymienić następujące:

Rozp. Min. Skarbu i Sprawiedliwości z dn. 15. VII. 30. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 424) o lichwie pieniężnej ustala, że korzyści majątkowe, osiągane przy czynnościach kredytowych, nie mogą przekraczać 11% w stosunku rocznym.

„ „ „ Z dn. 12. VII. 30. (Dz. U. R. P. Nr. 52, poz. 438) ustala termin wypuszczenia serji III 4% premjowej pożyczki dolarowej na dzień 1 lutego 1931 r.

„ „ „ Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 23. VII. 30 (Dz. U. R. P. Nr. 53):

- I. (poz. 447) podwyższa cła przywozowe o 100% na słoninę i szmalc;
- II. (poz. 448) podwyższa cła przywozowe na pszenicę z 11 zł. do 17,5 zł., na mąkę pszenną z 19,5 do 25,5 i na kaszę (prócz osobno wymienionych w taryfie celnej) z 18 zł. do 24 zł.;
- III. (poz. 449) przyznaje cło ulgowe w wysokości 40% cła normalnego na szmalc surowy, nierafinowany, importowany za pozwoleniem Min. Skarbu do wyrobu szmalcu rafinowanego;
- IV. (poz. 450) przedłuża do dn. 31. X. r. b. premje wywozowe dla pszenicy, żyta i jęczmienia, zaś dla mąki, kaszy jęczmiennej i słodu podwyższa je z 9 zł. do 12 zł.;
- V. (poz. 451) podwyższa premje eksportowe dla bekonów i szynek z 15 zł. do 25 zł.



**Dokumenty inkasowe przyjęte i zainkasowane**  
od 1-go stycznia do 30-go czerwca 1930 roku.

| ODDZIAŁY                                                | PRZYJĘTO       |                    |                        | ZAINKASOWANO   |                    |           |
|---------------------------------------------------------|----------------|--------------------|------------------------|----------------|--------------------|-----------|
|                                                         | sztuk          | w złotych          |                        | sztuk          | w złotych          |           |
| Warszawa <sup>1)</sup> . . . . .                        | 121.910        | 61,631.516         | 87                     | 19.432         | 19,792.341         | 12        |
| Baranowicze . . . . .                                   | 56             | 21.621             | 20                     | 3.886          | 1,168.725          | 91        |
| Białystok . . . . .                                     | 7.354          | 2,784.396          | 54                     | 5.133          | 1,573.222          | 14        |
| Bielsko n/Śl. . . . .                                   | 16.981         | 4,395.908          | 58                     | 4.552          | 1,781.219          | 99        |
| Brześć n/Bugiem . . . . .                               | 330            | 409.562            | 73                     | 4.986          | 1,216.915          | 61        |
| Bydgoszcz . . . . .                                     | 3.632          | 1,175.208          | 31                     | 5.775          | 3,509.405          | 69        |
| Chojnice . . . . .                                      | 27             | 12.281             | 58                     | 2.090          | 805.561            | 43        |
| Częstochowa . . . . .                                   | 3.921          | 1,186.512          | 11                     | 4.002          | 1,497.550          | 07        |
| Drohobycz . . . . .                                     | 2.020          | 503.234            | 81                     | 6.931          | 1,612.574          | 59        |
| Gdynia . . . . .                                        | 91             | 38.900             | 65                     | 1.531          | 997.386            | 18        |
| Gniezno . . . . .                                       | 735            | 239.737            | 84                     | 2.705          | 982.986            | 81        |
| Grodno . . . . .                                        | 499            | 260.505            | 19                     | 4.539          | 1,559.326          | 61        |
| Grudziądz . . . . .                                     | 285            | 165.095            | 28                     | 3.103          | 2,071.599          | 95        |
| Inowrocław . . . . .                                    | 179            | 271.309            | 13                     | 2.316          | 1,021.095          | 60        |
| Jarosław . . . . .                                      | 336            | 118.713            | 96                     | 2.464          | 658.562            | 65        |
| Jaśło . . . . .                                         | 748            | 774.253            | 41                     | 4.343          | 1,183.674          | 09        |
| Kalisz . . . . .                                        | 5.098          | 1,378.977          | 41                     | 5.562          | 1,747.985          | 90        |
| Katowice . . . . .                                      | 11.085         | 5,169.983          | 60                     | 4.677          | 3,725.140          | 16        |
| Kielce . . . . .                                        | 3.578          | 1,393.657          | 30                     | 6.344          | 1,910.994          | 50        |
| Kołomyja . . . . .                                      | 697            | 170.746            | 40                     | 3.878          | 1,031.496          | 84        |
| Kraków . . . . .                                        | 7.001          | 3,803.254          | 23                     | 11.153         | 3,901.224          | 82        |
| Królewska Huta . . . . .                                | 8.031          | 2,372.676          | 84                     | 4.075          | 1,889.132          | 05        |
| Leszno . . . . .                                        | 335            | 149.866            | 75                     | 2.723          | 1,016.014          | 28        |
| Lidzbark . . . . .                                      | 156            | 106.032            | 30                     | 2.575          | 823.012            | 01        |
| Lublin . . . . .                                        | 162            | 185.935            | 52                     | 5.854          | 2,106.324          | 31        |
| Lwów . . . . .                                          | 3.716          | 1,166.521          | 78                     | 15.100         | 5,007.168          | 60        |
| Łomża . . . . .                                         | 291            | 138.146            | 61                     | 3.190          | 859.977            | 88        |
| Łódź . . . . .                                          | 118.301        | 40,268.188         | 76                     | 9.986          | 4,657.386          | 44        |
| Łuck . . . . .                                          | 93             | 89.741             | 91                     | 5.772          | 2,062.446          | 99        |
| Nowy Sącz . . . . .                                     | 904            | 334.369            | 62                     | 5.393          | 1,585.112          | 86        |
| Ostrów (Pozn.) . . . . .                                | 290            | 134.578            | 48                     | 4.206          | 1,642.019          | 63        |
| Pińsk . . . . .                                         | 281            | 231.560            | 89                     | 3.417          | 924.994            | 36        |
| Piotrków . . . . .                                      | 2.836          | 819.358            | 09                     | 2.877          | 801.898            | 74        |
| Płock . . . . .                                         | 128            | 113.604            | 17                     | 2.695          | 883.185            | 80        |
| Poznań . . . . .                                        | 2.834          | 1,814.623          | 10                     | 10.153         | 8,404.804          | 77        |
| Przemyśl . . . . .                                      | 762            | 295.364            | 78                     | 5.011          | 1,476.209          | 16        |
| Radom . . . . .                                         | 5.616          | 1,802.765          | 98                     | 7.830          | 2,660.611          | 68        |
| Równe . . . . .                                         | 438            | 309.657            | 29                     | 6.037          | 2,355.433          | 43        |
| Rybnik . . . . .                                        | 324            | 191.713            | 03                     | 1.914          | 1,174.192          | 07        |
| Rzeszów . . . . .                                       | 1.199          | 351.829            | 80                     | 4.048          | 1,339.227          | 68        |
| Siedlce . . . . .                                       | 228            | 362.607            | 47                     | 2.826          | 824.349            | 71        |
| Sosnowiec . . . . .                                     | 1.479          | 937.977            | 82                     | 9.740          | 4,102.947          | 84        |
| Stanisławów . . . . .                                   | 1.865          | 643.520            | 76                     | 7.028          | 2,094.864          | 32        |
| Starogard . . . . .                                     | 431            | 105.561            | 08                     | 1.150          | 976.780            | 93        |
| Suwałki . . . . .                                       | 7              | 1.366              | 64                     | 2.262          | 597.639            | 53        |
| Tarnopol . . . . .                                      | 215            | 114.952            | 59                     | 4.499          | 1,512.686          | 15        |
| Tarnów . . . . .                                        | 5.426          | 1,669.906          | 53                     | 6.170          | 2,313.508          | 09        |
| Tczew . . . . .                                         | 286            | 116.115            | 74                     | 1.237          | 779.892            | 05        |
| Tomaszów Mazowiecki . . . . .                           | 5.262          | 1,775.511          | 44                     | 2.985          | 928.589            | 67        |
| Toruń . . . . .                                         | 738            | 715.833            | 31                     | 4.425          | 2,528.711          | 72        |
| Wilno . . . . .                                         | 1.632          | 547.826            | 75                     | 8.232          | 3,789.246          | 64        |
| Włocławek . . . . .                                     | 2.916          | 1,181.150          | 17                     | 6.256          | 2,500.518          | 35        |
| Zamość . . . . .                                        | 102            | 144.758            | 15                     | 3.053          | 873.277            | 57        |
| <b>Razem . . .</b>                                      | <b>353.847</b> | <b>145,099,001</b> | <b>28<sup>2)</sup></b> | <b>272.121</b> | <b>119,241.155</b> | <b>97</b> |
| <sup>1)</sup> W tem Gdańsk, jako korespondent . . . . . | 8.918          | 3,729.486          | 33                     | 695            | 436.297            | 62        |

<sup>2)</sup> W tem:

|      |       |              |            |
|------|-------|--------------|------------|
| szt. | 174   | Frs. szw.    | 149.246'51 |
| "    | 1.930 | § am.        | 334.209'36 |
| "    | 113   | £ ang.       | 5.905.1.1  |
| "    | 117   | Frs. fr.     | 713.973'60 |
| "    | 140   | Mk niem.     | 86.624'12  |
| "    | 31    | Liry         | 78'563'23  |
| "    | 61    | Szyl. austr. | 22.973'83  |
| "    | 1     | Belgi        | 22'68      |
| "    | 43    | Kor. cz. sł. | 107.566'45 |
| "    | 4     | Kor. skand.  | 10.123'37  |
| "    | 216   | Guld. gd.    | 89.012'76  |
| "    | 2     | § kan.       | 2.075'—    |
| "    | 1     | Flor. hol.   | 10'24      |
| "    | 8     | Mk fin.      | 22.138'68  |
| "    | 2     | £ tur.       | 346'—      |

Razem szt. 2.843